

بررسی نقش رویشگاه اسپرس کوهی *Onobrychis cornuta* و در پایداری اکوسیستم

منطقه بالادست حوضه آبخیز

سحر خانجانی

دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته زیست شناسی سیستماتیک گروه علوم گیاهی دانشکده علوم پایه دانشگاه تربیت مدرس

حسن زارع مایوان

استاد تمام گروه علوم گیاهی دانشکده علوم پایه دانشگاه تربیت مدرس

چکیده:

گیاه اسپرس کوهی "*Onobrychis cornuta*" گیاهی پشته ای-بالشتکی چند ساله از تیره لگوم ها (باقلائیان) است که به طور گسترده در مناطق اورآسیا و به ویژه در مناطق مرتفع حوزه های آبخیز ایران می روید. این گیاه به طور عمده در خاک هایی با ماهیت گچی فراوان تر است. در این تحقیق، رویش های گیاهی اسپرس کوهی در دو منطقه خراسان شمالی (ارتفاعات سالوک) و البرز مرکزی (ارتفاعات کندوان) مورد بررسی قرار گرفت و بیومتری گیاه و کیفیت خاک رویشی دو منطقه با یکدیگر مقایسه شد. نتایج نشان داد که درجه اسیدی خاکهای ارتفاعات سالوک و کندوان به ترتیب حدود 7/8 تا 7/6 در ارتفاعات بالا می باشد. شوری در ارتفاع و جهتهای شیب مختلف تفاوت معنی دار در هر دو منطقه نشان نداد. محدوده میزان مقدار عناصر کلسیم، منیزیم، سدیم، پتاسیم و نیز شوری در محل رویش های گیاهی اسپرس کوهی کمتر از مقادیر آن در خاک فاقد رویش گیاه در همان ارتفاع بوده است. اگرچه بیشترین تفاوت مقدار عناصر در ارتفاع برای کلسیم و پتاسیم بود. نتایج بیومتری نمونه های گیاهی از رویشگاههای کندوان و سالوک نشان داد که محدوده ارتفاع رویشگاهی مناطق کندوان بالاتر از منطقه سالوک است. متوسط قد و قطر گیاهان کندوان بزرگتر از گیاهان سالوک است. تعدیل ویژگی های خاک و بهینه سازی شرایط زیستی و خاک بستر توسط اسپرس مسیر توالی های اکوسیستمی برای سایر گونه های گیاهی مانند کلاه میرحسن را در هموار می سازد و امکان رشد گیاهان بیشتر و حفظ خاک و جلوگیری از فرسایش آن را فراهم می سازد.

واژگان کلیدی: اسپرس کوهی، رویشگاه، پایداری اکوسیستم، فرسایش خاک، حفظ خاک